

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΩΔΗΣ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΝ

Τὰ παιδικὰ χρόνια του σ' ἓνα τυπογραφεῖο. Πῶς εἰκονογραφοῦσε τὰ πρῶτα ἄρθρα του. Ἡ τρυφερότητα τῆς ζωῆς του ἀπὸ πολιτεία σὲ πολιτεία. Ἀπὸ δημοσιογράφος πλεηνὸς στὸ Μισισσιππὶ. Δυὸ ἠρωϊκῆς ἐβδομαδιαῖες στὸν Ἐμφύλιον Πόλεμον. Ὁ Μάρκ Τουαῖν ἐ-



Ὁ 1835, ὡς ἡ περιοχὴς ποὺ βρισκόνταν πρὸς δυτικὰ τοῦ Μισισσιππὶ ἦσαν σχεδὸν ἀκατοκήτες. Μέσα σ' αὐτὲς, λοιπόν, τὲς ἐρημιεὲς καὶ σ' ἓνα μικρὸ χωριουδάκι, τὴ Φλωρίδα, γεννήθηκε στὶς 30 Νοεμβρίου ἐκεῖνον τοῦ χρόνου ὁ Σαμουὴλ Λάνγλετον Κλέμενς ἢ Μάρκ Τουαῖν, ὁ μεγαλύτερος χωριωτιστὴς τοῦ Νέου Κόσμου. Ὁ πατέρας του, ἕνας ἀνεπιτυχὴς τυχοδιώκτης, ἦταν ἀπόγονος τοῦ περιφημοῦ Γουόρλεντ Κλέμενς, ἑνὸς ἀπὸ τοὺς δικαστὰς ποὺ καταδίκασαν σὲ θάνατο τὸ βασιλεῖα τῆς Ἀγγλίας Κάρολο I.

Ἡ μητέρα του, ἡ Τζῆν Λάκτον, ἦταν γ' αὐτῆ ἀπόγονος μᾶς πηλῆς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῆς Ἀγγλίας, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν ΧΠ αἰῶνα καὶ σὲταίρα ἀκόμα καὶ σήμερα, ἔχοντας στὴν ἰδιοκτησίαν τὴς κτήματα καὶ πόρους ὀτακοσίων χρόνων... Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴν ὡς, οἱ γονεῖς τοῦ Σαμουὴλ Κλέμενς ἦσαν πᾶμπωχοι. Ὁ πατέρας τοῦ Τουαῖν μάλιστα, ἐπειδὴ ὁ γυῖός του ἦταν φιλόσοφος, δὲν θέλησε νὰ τὸν στείλῃ σχολεῖο καὶ τοῦ ἔδωκε γράμματά μόνος του. Ὅταν πέθανε δὲ τὸ 1847, ὁ μικρὸς Σαμουὴλ, εἶχε τελειώσει μόλις τὴς ἐπενδύσεως σπουδῆς του... Ἀπὸ καὶ καὶ πέρα μορφώθηκε μόνος του, μὲ τὰ βιβλία, μὲ τὰ ταξίδια καὶ μὲ τὴν πείρα τῆς περιπετειώδους καὶ τυχοδιωκτικῆς ζωῆς του...

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του, ὁ μικρὸς Σαμουὴλ ἔπαισε δουλειὰ σ' ἓνα τυπογραφεῖο, στὸ ὁποῖο ὁ ἀδελφὸς του Ἔριον ἦταν διευθυντὴς, στοιχειώτης καὶ ἐκδότης μᾶς μικροκοπτικῆς ἐβδομαδιαίας ἡμερησίας. Ὁ Τουαῖν τότε ἦταν ἡλικίας 13 χρόνων καὶ ἔκανε ὅλες τὴς δουλειῆς, βοηθώντας ὅσο μπορούσε τὸν ἀδελφὸ του. Ἐκεῖ δὲ γιὰ πρώτη φορὰ κατάλαβε ὅτι θὰ μπορούσε νὰ σταδιοδρομήσῃ ὡς δημοσιογράφος... Ἐργάζετο διάφορα ἄρθρα καὶ ἔπειτα, γιὰ νὰ τὰ εἰκονογραφήσῃ, ἔφτιαχνε μ' ἓνα ἀδέξιο, μὰ καὶ χαριτωμένο τρόπο μικρῆς ζωγραφικῆς μ' ἓνα κοπίδι! Οἱ ἀναγνώστες τῆς ἡμερησίας βίωναν κατεπλήρητοι ἀπ' αὐτῆ τὴν εἰρηνικὴ πολιτέλιαν καὶ, φυσικά, ἄρχισαν νὰ σχολιάζοντο τὸ ταλέντο τοῦ νεαροῦ δημοσιογράφου μὲ κάποιο θαυμασμό...

Αὐτὸς ὥστόσο εἶχε δεῖξει ἀπὸ μικρὸς ὅτι ἀγαποῦσε τὸν τυχοδιωκτισμὸ καὶ τὴς περιπέτειες. Ἐξῆς φορὲς τὸν εἶχαν στείλῃ ἀπὸ βέβαιον πλοῖο στὸν παλαιὸ Μισισσιππὶ, πλοῖα ποὺ ἔκανε τὴ μητέρα του νὰ λῆθι γὰρὲς τόσο ὅτι ἔκείνοι ποὺ εἶνε προσωρινοὶ νοὶ νὰ κερμαιστοῦν, δὲν πλοῖοντο ποτέ!

Λεκασιτὸ χρόνον, ὁ νεαρὸς δημοσιογράφος βαρῆκε τὸ χωριὸ του καὶ ἀπὸ τυπογραφεῖο σὲ τυπογραφεῖο ἔκανε τὸ γυρο ὅλων τῶν Ἀν. Πολιτειῶν. Πῆγε τὸ 1855 στὴν περίρμητη ἔασις τῆς Νέας Ἰνδίας, ἐπισκέφθη τὴ Βοστώνη καὶ ἓνα σωρὸ ἄλλες πόλεις καὶ, τέλος, ξαναγύρισε στὸ Μισισσιππὶ, ὅπου ὡς τὸ 1857, δοῦλενε πάλι τότε στὸ ἓνα καὶ πᾶτε σ' ἄλλο τυπογραφεῖο. Αὐτῆ ἀκριβῶς τῆς χρονιά, ὁ Τουαῖν γνωρίστηκε μὲ τὸν Ὁρμα Μπῆλμαν, τὸν πλοῖο τοῦ Μισισσιππὶ, καὶ αὐτῆ ἀκριβῶς ἡ καινούργια γνωριμία του ἄλλαξε ἄμεσως τὴ ζωὴ του. Παράτησε λοιπὸν τὰ τυπογραφεῖα καὶ ἄρχισε νὰ παίρνῃ μαθήματα πλοηγῶ ἀπὸ τὸ φίλο του. Ὅταν ὥστόσο πῆρε τὸ δίπλωμά του καὶ ἐτοιμαζόταν νὰ ἐξασκήσῃ αὐτὸ τὸ νέον ἐπάγγελμα, ποὺ ἦταν πάρα πολὺ προσοδοφόρο, ἔξαπσε ἄξαφνα, γιὰ τὴν κακὴ του τύχη, ὁ Ἐμφύλιος Πόλεμος. Τὰ ποταμιόποια τοῦ Μισισσιππὶ ἔπαυαν ἄμεσως τὴς συγκοινωνίας τους καὶ δὲν ἔβλεπε πειὸ κανεὶς νὰ διασχίζοντο τὸ ποτάμι παρὰ μόνον μικρὰ πολεμικὰ καὶ μαζοῦς κανονιφόρους.

Ὁ Μάρκ Τουαῖν γεννημένος στὸ Νότο, ἦταν, φυσικά, μὲ τὸ μέρος ἐκεῖνον ποὺ δὲν ἠθέλων τὴν κατάργησι τῆς σκλαβιάς τῶν μαύρων. Κατέβηκε, λοιπὸν, στὸ Μισισσιππὶ καὶ πολεμήσε καὶ αὐτὸς ἰσολογιστὸς ἰπὸ πᾶς διαταγὰς τοῦ στρατηγῶ Τζαμ Χάρρις. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ δυὸ ἐβδομαδιαῖες... ἠρωϊκῆς σταδιοδρομίας, ἔδωσε τὴν παραίτησί του καὶ πῆγε μὲ τὸ μέρος τῶν ὀταδῶν τοῦ Προέδρου Λίνκολν ποὺ ἠθέλων τὴν κατάργησι τῆς σκλαβιάς. Ὁ ἀδελφὸς του τότε, ποὺ εἶχε μεγάλως σκεπτεῖ μὲ τοὺς ἰππογυῖους, πῆγχε μὰ σημαντικὴν διοικητικὴν θέσιν στὴ Νεβάδα καὶ πῆρε μαζί του καὶ τὸν μικρὸ ἀδελφὸ του, τὸν Τουαῖν, ὡς ἰδιαιτέρου γραμματικῶ ἀνεπιτυχὴ ἀπασχολήσεως, ἄλλὰ καὶ ἀνεπιδοῦ... Οἱ δυὸ ἀδελφοὶ ἔκαναν μαζί ἓνα ἰπποζο τοξασεῖο καὶ ἔκρινε τὴς ἀπᾶρτες ἐπάσεις, ὅπου ὁ Τουαῖν ἔγινε ἐξαιρετικῆς καὶ χροσιώδους... Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴν μάλιστα ἔκανε καὶ τὴν πρώτην του ἐπίσημην ἐμφάνισιν ὡς συγγραφεῖς. Ἄρχισε νὰ στέλλῃ μερικῆς ἀνταποκριτικῆς σὲ μὰ ἐφημερίδα τοῦ Βιρτζίνια Σιτῦ ποὺ ἀναστᾶτοναν τὴς διοικητικῆς ἀρχῆς καὶ προκαλοῦσαν συναρπαστικὰ σκάνδαλα. Ὁ διεθυντικὸς τότε τῆς ἐφημερίδος, ἕνας κάποιος Γουότμαν, τοῦ ζήτησε μὴ ταπεινὴ ἐβδομαδιαία ἀνταπόκρισι καὶ ὁ Σαμουὴλ Κλέμενς, παίρ-

νοντας θάρρος, ἄρχισε νὰ κατηχεράζῃ τὰ ἔκτροπα τῶν δημοσίων ἐπιλήρων καὶ τῶν τυχοδιωκτῶν τῆς Νεβάδας. Ἐστρεψε ὅμως νὰ ἰσολογιστῆ τὰ ἄρθρα του καὶ γιὰ πρώτη φορὰ μεταχειριστῆρε τὸν περὶ ἑμῶν ψευδώνυμό του, ποὺ δὲν εἶνε τίποτ' ἄλλο παρὰ... ἡ γραμμὴ τῶν ναυτιλῶν τοῦ Μισισσιππὶ ὅταν βαθεμετροῦσαν τὸ νερὸ του:

—Μάρκ θεή! Κονάστε Τουαῖν! Χάλε Τουαῖν! Μάρκ Τουαῖν! Φώναζαν οἱ ναυτικοὶ, διπλοῦ: «Τοῖτο σημάδι!» Ἐνα τέταρτο περὶ, σάτερο πρὸς τὸ δεύτερο σημάδι! Μισὸ ἀπὸ τὸ δεύτερο σημάδι! Λεύτερο σημάδι! Τὸ Μάρκ Τουαῖν λοιπὸν εἶνε, καθὼς βλέπετε, ἕνα εἶδος ναυτικῶ ὄρου...

Τὰ ἄρθρα ὥστόσο τοῦ νεαροῦ δημοσιογράφου, ὄχι μόνον προκαλοῦσαν πάταγο, ἀλλὰ καὶ ἔγιναν ἀφορμὴ μᾶς κομματικῆς μονομαχίας. Ὁ διεθυντικὸς μᾶς ἄλλης ἡμερησίας τοῦ Βιρτζίνια Σιτῦ φιλονεικῆσε μὰ ἡμέρα μὲ τὸν Τουαῖν καὶ τὸν ἐπέλεσε νὰ χτυπηθοῦν στὸ «πέδιο τῆς τιμῆς». Ἐπειδὴ ὅμως κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους δὲν ἤξερε σημάδι, ἄρχισαν λίγη ὥρα πρὶν ἀπὸ τὴν μονομαχίαν νὰ ἐξασκῶνται στὴ σχολοβολίᾳ ἐκεῖ τριγύρω, μέσα στὸ δάσος. Σὲ μὰ στιγμή, ὁ φίλος τοῦ Τουαῖν, ποὺ θὰ τοῦ χροσιμῆσε ὡς μάρτυρας, τοῦ πῆρε τὸ πιστόλι ἀπὸ τὸ χερὶ καὶ σκότισε ἓνα κοπίδι τὸν περὶοῦσε ἀπὸ κοντὰ τους. Ὁ ἀντίπαλος τοῦ Τουαῖν ἔτρεξε τότε ἄμεσως περὶοῦσε καὶ ῥώτισε ποδὸς εἶχε χτυπήσει τὸ κοπίδι. Ὁ φίλος τότε τοῦ χωριωτιστοῦ τοῦ ἔδειξε τὸν Τουαῖν καὶ ὁ διεθυντικὸς τῆς ἡμερησίας φοβήθηκε τόσο, ὥστε ἔσπυρε τὸ κεφάλι καὶ τοῦ ζήτησε συγγνώμην δημοσίως...

Αὐτὸ ὅμως τὸ περιστασιτὸ εἶχε σοβαρῆς συνέπειες, γιὰτὶ ἡ ἀπιστομία, ὅταν ἔμαθε ὅτι ὁ Τουαῖν εἶχε ἀποπειράσῃ νὰ μονομαχήσῃ, ἄρχισε νὰ τὸν κληροῦν, καὶ ἔκρινε, γιὰ νὰ μὴ πᾶν φησάδι, κατέβηκε στὴν Καλιφορνια ὅπου βόησε μὴ θεοὶ στανάξοντο στὸ «ΜορνεϿ Κάλ» τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου. Μὰ ἡ δημοσιογραφία τὸν ἀποχέτισσε γρήγορα καὶ ὁ Τουαῖν ξαναῖνε πάλι γιὰ νὰ γίνῃ χροσιόβητος. Γρήγορα ὥστόσο ἀναγκάστηκε νὰ παραδεχτῆ ὅτι καὶ ἡ τυχοδιωκτικὴ ζωὴ ἦταν γιὰτὶ μόνον μὲ βίασιν καὶ στενήσεις καὶ καὶ αὐτὸ, ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μῆνες, ἄρχισε πάλι νὰ στέλλῃ ἀνταποκριτικῆς στὴν ἐφημερίδα τῆς Βιρτζίνιας. Ἐπειτα δέχτηκε νὰ πᾶν νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα τῆς καλλιέργειας τοῦ λαγοροκαλιῶνου στὸ νησι Χαβάη, γιὰ λογαριασμὸ τῆς ἡμερησίας «Ἐγώσις» τοῦ Σαμουαῖνο. Ἐκεῖ, λοιπὸν, στὴ Χονολουλού, ἔκανε τὸ πρῶτο του δημοσιογραφικὸ κατόρθωμα. Ἐνα ἀμερικανικὸ καράβι εἶχε ναυαγήσει καὶ εἶχαν φτάσει στὴ Χονολουλού μερικὸ ἐπιβάτες του, οἱ ὁποῖοι εἶχαν παλαίρει μὲ τὰ κᾶματα ἐπὶ 43 ἡμέρας!... Ὁ Μάρκ Τουαῖν τοὺς ἔβαλε νὰ τοῦ διηγηθοῦν τὴς περιπέτειές τους, δοῦλενε ἔπειτα ὅλη τὴ νύχτα καὶ τὴν ἄλλη ἡμέρα ἔστειλε στὴν ἐφημερίδα τὸν ὅλη τὴ συνταρακτικὴ ἀφήγησι τοῦ ναυαγίου. Ἦταν ἡ πρώτη περιγραφή τοῦ ἔφρασε στὸν Ἁγιο Φραγκίσκο καὶ συνεπᾶς θεωρήθηκε ὡς μὴ μεγάλη δημοσιογραφικὴ ἐπιτυχία! Κι ἡ «Ἐγώσις», γιὰ ν' ἀνταμειψῇ τὸν Μάρκ Τουαῖν, τοῦ διπλασίωσε τὸ μισθό...

Ὁ Ἀμερικανὸς χωριωτιστὴς πέρασε ἔξη μῆνες στὴς νήσους Σάντουιτς καὶ ἔπειτα γύρισε πάλι στὴν Καλιφορνια, ὅπου ἄρχισε νὰ δὴνε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία μερικῆς διαλέξεις γιὰ τὸ ταξεῖδι του. Τὸ 1867 ἔγινε πρῶτον Κεντρονικὴ Ἀμερικὴ, πέρασε τὸν ἰσηθὸ τοῦ Παναμᾶ, ξαναγύρισε στὴς Ἀν. Πολιτείας καὶ δέχτηκε τὸ μὴ συνοδεύεσθαι ὡς ἀνταποκριτικῆς τῆς «Ἄλτα Καλιφορνια» τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἓνα κεραιβάνι προσωνητῶν Κονάεζος ποὺ πηγαίνανε στοὺς Ἁγίους Τόμας. Ὁ Τουαῖν, λοιπὸν, γνώρισε ἔτσι τὰ μεγαλύτερα λιμάνια τῆς Μεσογείου καὶ ἔφρασε ὡς τὴ Μαύρη Θάλασσα...

Ἐπειτα, ὅταν γύρισε πάλι στὴν Ἀμερικὴ, ἐπὶ τέσσερα ὀκτώμηρα χροῖα ξανάρχισε νὰ δὴνη διαλέξεις μὲ μεγαλειότερη ἐπιτυχία πρὶν τὴ φορὰ, κατορθώνοντας νὰ γίνῃ περιζήτητος ἀπὸ τὴς μαζοῦς πόλεις τῆς Καλιφορνιας. Σὲ μὰ τέτοια, λοιπὸν, «απονεῶν» ὁ μιστερο Σαμουὴλ Κλέμενς, ὁ πόλις Τουαῖν, γνώρισε τὴ μὴ Ὀλιβία Λ. Λάνγλετον, τὴν ὀπιὸ καὶ παντρεύτηκε τὸ Φεβρουάριον τοῦ 1870. Ἀπὸ τὴν εἰτιμολογίαν αὐτῆ ἔγινε γεννητῶν τῆς τέσσαρα παιδιὰ. Τὸ πρῶτο ἔτρεξε δυὸ χρόνια. Τὸ δεύτερο, μὴ κᾶρη, ἡ Σουλάννα-Ολιβία, ποὺ ἦταν προικισμένη μὲ μὰ ἐκπαιρητικὴ ἔξυπνάδα, πέθανε σὲ ἡλικία 24 χρόνων. Μὰ καὶ τ' ἄλλα δυὸ κοριτσια τοῦ Τουαῖν ποὺ γεννήθηκαν τὸ ἔνα τὸ 1834 καὶ τὸ ἄλλο τὸ 1880, πέθαναν καὶ αὐτὰ πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα τους.

Μετὰ τὸ γάμο του, ὁ Τουαῖν ἐγκατεστάθη στὴν ἀρχὴ τοῦ Μισσοῦραλο, σὲ μὰ ἰδιοκτηρία ποὺ τὴν εἶχε δοῦσε ὡς προίκα στὴν κόρη του ὁ μιστερο Λάνγλετον. Ἀγρόφασε λοιπὸν καὶ ἓνα μέρος τῆς ἰδιοκτησίας μὲ μὰ καθήμερινῆς ἐφημερίδος, τὸ «Ἐξέτις» τοῦ Μισσοῦραλο» στὴν ὁποῖα ἀνεργαζότανε πρὶν, καὶ ἄρχισε νὰ κᾶρη τὰ μὴ ὀφθαλμοῦ ἔντα γιὰ τὸ μέλλον. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ ἓνα χρόνο, βαρῆθηκε πάλι τὴ δημοσιογραφία καὶ ἀπαράσισε πειὸ νὰ γράφῃ μόνον, ὅταν θὰ εἶχε διά-



Ὁ Μάρκ Τουαῖν

θεσι και κέρφι.

Έφυγε τότε από το Μπουόφαλο και πήγε να εγκατασταθεί στο Χάρτφορντ, μία μικρή πόλη, γραμμένη και ήσυχη, στην όποια υπήρχε και μία αξιοσημείωτη λογοτεχνική κίνηση. Ο Τουαίν, λοιπόν, εγκαταστάθηκε σ' αυτήν τον Οκτώβριο του 1871 κ' έζησε σε λίγο εκεί περί ένα σπίτι, ή καινούργια αργότερονική του όποιου χάλασε χειρότερονικά τον κόσμο στην 'Αμερική, γιατί θεωρήθηκε ως ή από Έξυπνη διαμαρτυρία κατά του κακού γούστου που έδωσαν τότε στα σχέδια των σπιτιών... Αυτό όστόσο το σπίτι με τα ενόχθηρα δωμάτια και με το ιδεώδες κωνάρως του, προκάλεσε ζοηρές φιλονεικίες σ' όλες τις έφημερές και σ' όλα τα περιοδικά των 'Ηνωμένων Πολιτειών και εθωρήθηκε από πολλούς ως καινούργια φάρσα του Μάρκ Τουαίν...

Ο 'Αμερικανός χιομοριστής, αδιάφορος στο θέατρο που ζειότανε το σπίτι του, άρχισε εκείνο τον καιρό να δημοσιεύη με μεγάλη έπιτυχία τα πρώτα διηγήματά του και τις πρώτες του σύμπυρες που έζησαν άμειως την προσοχή του άμερικανικού κοινού. Ο Μάρκ Τουαίν έξεκολούθησε λοιπόν να γράφη με περισσότερο κέρφι και το 1873 έκανε ένα ταξέδι στην 'Αγγλία κ' έδωσε μερικές διαλέξεις στο Λονδίνο. Έπειτα, γύρισε πάλι στην 'Αμερική κ' άρχισε να έδιδη το ένα ύστερα από τ' άλλο τα περίφημα διηγήματα και μυθιστορήματά του, που έφτασαν να κυκλοφορούν εκείνη την εποχή σ' εκατό χιλιάδες αντίτυπα και να κάνουν βαθύτατο τον συγγραφέα.

Το 1885 ο Τουαίν άρχισε να σκεφτόζεται και να κάνει χροδοσολογικές έπιχειρήσεις μ' ένα μεγάλο έδατοικό όκο της Νέας Υόρκης. Η πρώτη, λοιπόν, έπιχείρησι ήταν ένας πραγματικός θρίαμβος. Έξέδωσαν τ' 'Απονημοειάματα του Στρατηγού Γκρίνκ κ' έποίησαν μέσα σε λίγους μήνες 600.000 αντίτυπα! Οι κληρονόμοι του περίφημου στρατηγού πήραν ως συγγραμικά δικαιώματα 350.000 δολάρια!... Αυτό το ποσό άποτελει ένα ρεκόρ και κανείς άλλος συγγραφέας μέχρι σήμερα δεν κατόρθωσε να το καταρρίψη. Ο Τουαίν όμως, άπτι να μινη έιχαριστιζόμενος από τα κέρφη του έδατοικού όικου και ν' άφοσιωθεί στη δουλειά του, άρχισε να ζουδειν κολοσσικά ποσά για να φτιάξη ένα τιτογραφικό πειστήριο άπάνου σε δικά του σχέδια!... Η έφείρεσις, όπως ήταν έπάμενο, άπέτυχε κ' έκανε τον έδατοικό όκο να χρεοκοπήσει... Ο Μάρκ Τουαίν τότε βρέθηκε με παιητικό έκατό χιλιάδες δολάρια! Για να πληρώσει λοιπόν τα χρέη του, έκανε το γήρο του κόσμου, έπεσοκέφθηκε όλες τις πρωτείες της Εύρώκης κ' όταν γύρισε στην 'Αμερική έδημοσίευσε τις ταξέδιδικτικές έντυπώσεις του κ' όχι μόνο ξεχρεώθηκε, αλλά κ' έκανε μία άρχετα σημαντική περιουσία.

Ύστερα από έντεκα χρόνια, κατά τα όποια δεν έπαινε ούτε μια στιγμή να γράφη, ο Μάρκ Τουαίν έχασε, όπως άναφέραμε, την τελευταία κέρφη του κ' ο θάνατος αυτός τον λήτσε σ' άάάνταστο βαθμό και συντάμπε το πέλος του.

Ο 'Αμερικανός χιομοριστής, που ίντεφερε από την καρδιά του και δεν κατόφανε ποτέ να γραφενή, για τή ήταν μανιώδης κωμιστής, άρχισε από εκείνη την ημέρα να σβήνη σιγά-σιγά και τέλος, στις 20 'Απριλιου του 1910, πέθανε σε ηλικία 75 χρόνων. Κι' ο θάνατός του θεωρήθηκε ως έθνικό πένθος στην 'Αμερική, ή όποια έκανε μ' αυτόν το μεγαλύτερο χιομοριστή της και τον άντιπροσωπευτικότερο συγγραφέα της.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΟΙ «ΑΥΤΟΕΓΚΑΘΕΙΡΚΤΟΙ»

Πολλοί από τους μεγάλους συγγραφείς και καλλιτέχνας, οι όποιοι δεν διακρινόντουσαν και τόσο για την εργατικότητα τους, κατέφειναν σε διάφορα μέσα για να αναγκάζονται να μένουν κλεισμένοι μέσα στο σπίτι τους και να εργάζονται.

Παράδειγμα ο ζωγράφος Ζερκόβλ, ο όποιος όταν άρχισε να ζωγραφίζει το μεγάλο πίνακά του «Ναγόριο της Μεδούσης», ζούσε τα πλοισια και όρατα μαλλιά του. «Επει με ζυρισμένο το κεφάλι ντροπύταν να βγή έξω και, και' άνάγκην, έμινε κλεισμένος στα άτιλίε του κ' εργαζόταν χωρίς διακοπή.

Ο Βίκτωρ Ούγκώ, πάλι, όταν αποφάσισε να γράφη την «Παναγία των Παρισίων» διάταξε να πάρουν από το σπίτι του όλα τον τι κοστούματα. Κράτησε μόνο ένα σακάκι κ' ένα πανταλόνι τόσο τρυμμένα και κοκωραμμένα, ώστε αν έβγαινε μ' αυτά στο δρόμο, θα τον περνούσαν για τρελλό.

**

Έπίσης ο γλύπτης Σουατόν, για να πληρώση την κλασική τεχνειά του και ν' αναγκάζεται να ζυτνάη ποσί για να δουλέψη, βρήκε μία πρωτότυπη μέθοδο. Μ' ένα όλόκληρο σύστημα τροχαλιών, κλωστών και μοχλών έκοιμε όποτε όχι μόνον να χιπιάνη την όριωμένη

ώρα το ζυτηνήρι του, αλλά και ν' άνοιγη την κάνουλα μιάς βρύσης με κρύο νερό, ή όποια βρισκότανε πάνω από το κεφάλι του.



Ο ΣΤΙΧΟΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΟ ΦΙΛΙ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ

'Απ' όλες τις χαρές μου ή πιο βαθύτηρη κ' άπ' το βαθύτερο μου άζωμα πόθο, γιατί που μου χαρίζε τον Παράδεισο και κέρφι που βαδην στα σπλάχνα κοίθου, είνε να κάνω το γέρο τον πατέρα μου να λήη πως άγαπούσαν ό πατήρ και —τι ντροπή!— πως έδοκε στη μάννα μου πην παντρευότανε άζωμα, ένα φίλ!

Κι' ένθω γελίως γύρω με τη μάννα μας, που άζωμα κ' ως τα τώρα κοκωνίζε, μέσα στα σπλάχνα μου ζάρουν αισθάνουμα γιατί που με κιντάει και φτεροπιάζει. Σάν κάποιον μακρονόου πουλίω κελάνημα, που μέσ' στα δάση νύχτα αντίλαλει... Μην είσαι σέ, ψυχή μου, σπάθη, που άνοηρες από το πρώτο έξένο του φίλ!

Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΜΙ ΤΗΣ ΑΒΥΣΣΟΥ

Κόπταζε τί λουλούδι θα σου στείλω: εις τού νερού τη σιγαλιά γεννιέται και στο γιόντο και λασπό τον φύλο θαρρείς όντιφου πάθος κρηφολιέται.

Στο στήθος σου κούλι ός κρηφωθή, γιατί στα φύλλα του άζωμα κλείνει το κίμα της άβυσσου το βαθύ και την άπατηρή του τη γούλη.

Φυλάξου άπ' την άπατη του νερού, τά όνερα ξεγελώνε —αυλόγιου— τα άνθη του άνοξιάτουω καιρού φητρώνουσε στα χείλη της άβυσσου.

Κρίψε τους πόθους σου, άμωλο παιδί, φυλάξου άπ' το μιστήριο της ζωής σου! κήτταζε το λουλούδι που μαδει τα φύλλα του στα χείλη της άβυσσου!

Γ. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΛΕΥΚΑ

Τη θυμάσαι τη λεύκα μας; Παιγνιόάρα στην άφρα φιλιά μιάς προστάτενε άπ' το ήλιου την λούρα και με χείη σωλείοντας στην ψηλή κρηφή της έφωδίζεις πρόσχαρη τη χαρά την κρηφή της Κι' έσοροπούσε το γέλιο της στους φραγμούς και σ' (άμψιλα.

γιατί τότε άποζωνόνταν στα δεκά σου τα γέλια. Χδές έπέρασα μόνος μου —τι δεν κάνω την χρόνια!— Βασιλένι τσιγούω της έρημιά, καταφρόνια!...

Κι' ή θεοράτη λεύκα μας, που τον πόνο μου ξεγει κάποια όληνη παράξενη φητρύζει σ' άγέρο, και σκορπά το παρίανου μέσ' στού ήλιου το κίωμα, γιατί τώρα άποζωνιέται στο δικό μου το κλάμα!...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΔΡΟΣΙΑ ΚΑΙ ΔΑΚΡΥ

Είτε ή δροσιά από δάκρυ, γρημάτη περιφάνεια: «Στη γή κρηφωμένο, ή Μοίρα σ' έχει φέρει. Λέ μουάσεις σέ με μιννα, την κρηφή την όφρανα, την άδελφή του άνκιου τον λουλουδιάν το ταιρι.»

Κι' είτε το δάκρυ πάλι: Γεννιέμαι από τον πόνο και βγαίνω άπ' τον άνδρόφω τον μάτι το κλάμμένο. Έσο άπ' τα όφρανα απή γή σταλάζει μόνω. Έγώ άπ' τη γή δώ-κάτω στον όφρανο περναίνω.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΟ ΔΑΚΡΥ ΜΟΥ

Έξώλησε ένα δάκρυ μου θετικό από τα μάτια μου, χδές βρέδον, μ' ένα βαθύ-βαθύ άναστεναγμό, κ' άνάλαμπε της νύχτας το σκοτάδι. Κι' ή λάμψη που έσοράσε, θαρρείς, άκόμα δεν μπορεί να (σβήση...

Μονάχα τα σκοτάδια (μιάς ψυχής το δάκρυ μου ποτέ δεν (θα φωτίση! Γ. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ